

Konsultācija “Kā bibliotēkām sagatavoties eiro ieviešanai?”, LNB, 2013

2014. gada 1. janvārī Latvija pievienosies eirozonai un kļūs par astoņpadsmito eirozonas valsti. Lai veicinātu bibliotēku darbinieku izpratni par eiro ieviešanas procesu bibliotēkās, **Latvijas Nacionālās bibliotēkas (LNB) Bibliotēku attīstības institūta (BAI) Bibliotēku konsultatīvais centrs** ir sagatavojis **konsultāciju “Kā bibliotēkām sagatavoties eiro ieviešanai?”**, kurā skaidroti galvenie eiro ieviešanas aspekti bibliotēkās.

Izmaiņas nozares normatīvajos dokumentos

Līdz 2014. gada 1. janvārim nepieciešams veikt ar eiro ieviešanu saistītas izmaiņas bibliotēku normatīvajos dokumentos. Piemēram, dokumentos, kuros minēti Latvijas lati vai latos izteiktas naudas summas, veicama apzīmējuma “lati” (“Ls”, “LVL”) aizstāšana ar apzīmējumu “eiro” (“EUR”) vai latos izteikto skaitlisko vērtību konvertēšana un aizstāšana ar skaitliskajām vērtībām eiro. ([“Konceptija par normatīvo aktu sakārtošanu saistībā ar euro ieviešanu Latvijā”](#).)

Grozījumi veikti arī nozares normatīvajos aktos, piemēram, 2013. gada 27. augustā pieņemti grozījumi 2001. gada 25. septembra Ministru kabineta noteikumos Nr. 415 [“Bibliotēku darbībai nepieciešamā finansējuma normatīvi”](#) un 2010. gada 30. marta Ministru kabineta noteikumos Nr. 317 [“Nacionālā bibliotēku krājuma noteikumi”](#). 2013. gada 17. septembrī apstiprināts jauns [Latvijas Nacionālās bibliotēkas publisko maksas pakalpojumu cenrādis](#), kurā pakalpojumu cenas ir norādītas eiro. Līdzīgas izmaiņas jāveic arī citu valsts nozīmes bibliotēku un publisko bibliotēku maksas pakalpojumu cenrāžos.

Veicot izmaiņas normatīvajos dokumentos, būtiski ir ievērot eiro ieviešanas neitralitātes principu, kas nozīmē, ka “visām izmaiņām saistībā ar summu konvertāciju jābūt pēc iespējas minimālām (fiskāli neitrālām) un jārada privātpersonām pēc iespējas mazākas neērtības. No minētā principa izriet arī tas, ka no privātpersonām iekasējamās maksājumus nevar pārskatīt pēc būtības (paaugstināt), pamatojot to tikai un vienīgi ar euro ieviešanas nepieciešamību”. ([“Normatīvo aktu pielāgošanas euro ieviešanai vadlīnijas”](#).)

Plašāka informācija par normatīvo aktu pielāgošanu eiro ieviešanai pieejama interneta vortālā [“Eiro.lv”](#) (sadaļā “Kas ir eiro?” – “Normatīvie akti par eiro ieviešanu” – [“Latvijas normatīvie akti”](#).)

Eiro vai euro

Interneta vortālā [“Eiro.lv”](#) skaidrots, ka Eiropas vienotās valūtas nosaukums ir “euro”. Taču ikdienas saziņā var lietot (un visbiežāk arī tiek lietots) “eiro”.

Līguma par Eiropas Savienību 3. panta 4. punkts nosaka, ka Eiropas Savienība izveido ekonomisko un monetāro savienību, kuras valūta ir *euro*. Atbilstoši 1998. gada 3. maija Padomes Regulai Nr. 974/98 “Par *euro* ieviešanu” un *Euro* ieviešanas kārtības likumam valūtas nosaukums ir *euro*. Tomēr tas neliedz ikdienas saziņā izmantot nosaukumu eiro, kas latviešu valodā jau ir iegājies.

Tas nozīmē, ka visos tiesību aktos un citos juridiskajos dokumentos lietojams *euro*, kas vienmēr rakstāms slīprakstā. Tā kā pie juridiskajiem dokumentiem pieder arī bibliotēku nolikumi, noteikumi, maksas pakalpojumu cenrāži, projektu dokumentācija u. c., tajos ieteicams lietot *euro*. Eiro izmantojams ikdienas mutiskajā un rakstiskajā saziņā, piemēram, ziņās bibliotēkas tīmekļa vietnē un sociālajos tīklos, plašsaziņas līdzekļiem gatavotajā informācijā.

Informācijas sistēmu pielāgošana

Saistībā ar eiro ieviešanu arī bibliotēku informācijas sistēmas ir jāpielāgo jaunajai valūtai.

Konsultē SIA “Tieto Latvia” Tirdzniecības vadītāja **Baiba Mūze**: “Bibliotēku informācijas sistēmas (BIS) ALISE funkcionālajos moduļos tiks nodrošinātas izmaiņas un papildinājumi, lai sistēmu pielāgotu eiro valūtas ieviešanai. Pārejas periodā no 2013. gada 1. oktobra BIS ALISE nodrošina paralēlu cenu atspoguļošanu latos un eiro Komplektēšanas modulī (sūtījumi, eksemplāru ziņas, krājuma stāvoklis) un Cirkulācijas modulī (lasītāju soda nauda). Sistēmā ir izstrādāts valūtu redaktors. Ar 2014. gada 1. janvāri, kad pamatvalūta būs eiro, līdz paralēlas apgrozības perioda beigām 2014. gada 1. jūlijā cenas varēs ievadīt gan eiro, gan latos. Visi dati tiks konvertēti automātiski pēc Latvijas Bankas noteiktā valūtas kursa 0,702804 un noapaļoti noteiktajā kārtībā. Plašāka informācija tiks sniegta padziļinātajos Komplektēšanas kursos, kā arī visiem BIS ALISE klientiem būs pieejams dokuments par izmaiņām sistēmā.”

Kultūras informācijas sistēmu centra sistēmas bibliotekāre **Laila Valdovska** savukārt informē, ka integrētā bibliotēku informācijas sistēma *ALEPH 500* netiks pielāgota lata un eiro paralēlās apgrozības periodam. Šajā sistēmā gada noslēgumā visas summas latos automātiski tiks konvertētas eiro.

Bibliotēku statistika

Latvijas Nacionālās bibliotēkas Bibliotēku attīstības institūta Bibliotēku konsultatīvā centra galvenā bibliotekāre **Baiba Bierre** informē, ka bibliotēku darba statistikas pārskatu dati par 2013. gadu Latvijas digitālās kultūras kartes informācijas sistēmā sadaļā “Finansiālie rādītāji” būs jāuzrāda tajās valūtas vienībās, kuras bijušas spēkā oficiālajā apgrozībā konkrētā pārskata perioda beigās – tātad latos.

Sabiedrības informēšana

Svarīgs bibliotēku uzdevums eiro ieviešanas periodā ir nodrošināt sabiedrības informētību par eiro ieviešanas jautājumiem. “Latvijas eiro gatavības indeksa” jaunākie mērījumi liecina, ka iedzīvotāju gatavība eiro ieviešanai dažus mēnešus pirms pievienošanās eirozonai joprojām ir zema. Bibliotēku darbiniekiem jābūt gataviem sniegt informāciju par eiro banknošu un eiro monētu dizainu, drošības pazīmēm, valūtas maiņas kursu, eiro ieviešanas procesu (cenu paralēlās atspoguļošanas perioda norise; lata un eiro vienlaicīgās apgrozības periods; bezskaidras, elektroniskās un skaidras naudas nomaiņas kārtība), kā arī praktiskiem jautājumiem par to, kur un cik ilgi varēs samainīt latos uz eiro, kā salīdzināt cenas u. c. Sevišķi svarīgi informēšanā par eiro ir pievērst uzmanību sociāli mazāk aizsargātajām grupām, ņemot vērā viņu ierobežotās informācijas saņemšanas iespējas (neizmanto internetu, ir apgrūtināta informācijas uztveršana, sociālā izolētība), norēķinu paradumus (daudzi izmanto tikai skaidras naudas norēķinus) u. c.

Informācijas par eiro ieviešanu izplatīšanai izmantojami visi bibliotēkām pieejamie informācijas kanāli, arī bibliotēkas tīmekļa vietne.

Pamatdokuments, kas nosaka eiro ieviešanas pamatprincipus, veicamos uzdevumus, to īstenošanas termiņus un atbildības sfēras, ir ar 2013. gada 4. aprīļa Ministru kabineta rīkojumu Nr. 136 apstiprinātais [“Latvijas Nacionālais euro ieviešanas plāns”](#). Praktisko eiro ieviešanu regulē [“Euro ieviešanas kārtības likums”](#).

Plaša un detalizēta informācija par eiro ieviešanu pieejama interneta vortālā [“Eiro.lv”](http://Eiro.lv). Līdz 2013. gada beigām darbosies arī bezmaksas informatīvais tālrunis 80003000, kur ikviens interesents var saņemt atbildes uz jautājumiem, kas saistīti ar eiro ieviešanu.

Finanšu ministrijas *Euro* biroja *Euro* komunikācijas nodaļas projektu vadītāja asistente **Dace Lasmane** aicina bibliotekārus piedalīties Latvijas Bankas organizētajās apmācībās dažādās Latvijas pilsētās:

Oktobrī

8. oktobrī – Jelgavā
9. oktobrī – Dobelē
10. oktobrī – Tukumā
22. oktobrī – Talsos
23. oktobrī – Ventspilī
24. oktobrī – Kuldīgā
29. oktobrī – Saldū
30. oktobrī – Liepājā
31. oktobrī – Bauskā

Novembrī

5. novembrī – Aizkrauklē
6. novembrī – Jēkabpilī
7. novembrī – Madonā
12. novembrī – Daugavpilī
13. novembrī – Krāslavā
14. novembrī – Preiļos
19. novembrī – Balvos
20. novembrī – Rēzeknē
21. novembrī – Ludzā
26. un 27. novembrī – Rīgā.

Šajos semināros tiks sniegta informācija gan par eiro banknotēm un monētām, gan citiem ar pāreju uz eiro saistītiem jautājumiem, tajā skaitā par pārejas uz eiro norisi. Pieejamas arī papildu apmācības bibliotekāriem par dažādiem ar eiro ieviešanu saistītiem jautājumiem. Plašāka informācija: *Euro* biroja *Euro* komunikācijas nodaļa, tālr.: 67095502, e-pasts: dace.lasmane@fm.gov.lv.

Finanšu ministrijas *Euro* birojs piedāvā dažādus materiālus (brošūras, bukletus, plakātus), kas vortālā [“Eiro.lv”](http://Eiro.lv) pieejami arī elektroniski un bez maksas, piemēram, bukleti “Svarīgākais par eiro”, brošūras “Īsumā par *euro* banknotēm”, “Īss pārskats par *euro* banknošu pretviltošanas elementiem”, brošūra bērniem “Vienota daudzveidībā”, spēle bērniem “Pievienojies eiro apkalpei”. Tuvākajā laikā būs pieejams buklets “Īsa rokasgrāmata par eiro”. Materiāli pieejami latviešu, krievu, angļu valodā. (Sk. vortāla sadaļu [“Informatīvie materiāli par eiro”](#).)

Bibliotekāri un bibliotēku apmeklētāji ir aicināti apmeklēt ceļojošo izstādi “Eiro – mūsu valūta”, kas līdz 17. oktobrim ir aplūkojama Rīgā, Latviešu Biedrības namā. No 22. oktobra izstāde būs pieejama Daugavpils Kultūras pilī, no 2. decembra – Liepājas Olimpiskajā centrā. Izstādē sniegts detalizēts eiro apskats – vēsturiskā informācija, interaktīvi stendi bērniem, iespēja aplūkot visu valstu eiro monētas.

Papildu informācija par eiro ieviešanu atrodama konkrētu atbildīgo institūciju tīmekļa vietnēs, piemēram, konsultācijas par cenu norādīšanas jautājumiem sniedz [Patērētāju tiesību aizsardzības centrs](#), informatīvus materiālus darba devējiem un darba ņēmējiem sagatavojusi [Valsts darba inspekcija](#). Latvijas Komercbanku asociācijas [tīmekļa vietnē](#) un [“YouTube” kanālā](#) pieejamas 15 videoprezentācijas, kurās 15 eksperti no valsts iestādēm un privātā sektora (Valsts darba inspekcija, Valsts ieņēmumu dienests, Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra, Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kamera, AS “SEB banka”, AS “Swedbank”, AS “Citadele banka”, Latvijas Banka, Finanšu ministrija, Labklājības ministrija, Valsts policija) informē par eiro ieviešanas jautājumiem.

Sagatavojusi:

LNB BAI Bibliotēku konsultatīvā centra
galvenā bibliotekāre Marlēna Krasovska
E-pasts: Marlena.Krasovska@lnb.lv